

USTAWA O BIURZE OCHRONY RZĄDU

KOMENTARZ

pod redakcją Kamila Zeidlera

Jacek Lipski
Urszula Nałaskowska
Kamil Zeidler

**USTAWA
O BIURZE
OCHRONY RZĄDU**

USTAWA O BIURZE OCHRONY RZĄDU

KOMENTARZ

pod redakcją Kamila Zeidlera

Jacek Lipski
Urszula Nalaskowska
Kamil Zeidler

Stan prawny na 31 marca 2008 r.

Autorzy poszczególnych rozdziałów:

Jacek Lipski – część I – rozdział I, II, III, IV (z wyj. art. 30a), V, VI (z wyj. art. 66–75), X, XI

Urszula Nalaskowska – część I – art. 30a, art. 66–75, rozdział VII, VIII, IX, XII

Kamil Zeidler – część II

Wydawca

Anna Berska

Redaktor prowadzący

Izabela Ratusińska

Skład i łamanie

Anna Atanaziewicz

Opinie wyrażone w książce są poglądami autorów
i nie odzwierciedlają stanowiska Biura Ochrony Rządu.

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2008

ISBN: 978-83-7526-482-1

Wydane przez:

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek

01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

tel. (022) 535 80 00

31-156 Kraków, ul. Zacisze 7

tel. (012) 630 46 00

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów	11
Wstęp	13

CZĘŚĆ PIERWSZA [Jacek Lipski, Urszula Nalaskowska]

Ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu	17
Rozdział 1. PRZEPISY OGÓLNE.....	17
Art. 1. [Formacja BOR]	17
Art. 2. [Zadania BOR]	20
Art. 3. [Warunki do wykonywania zadań]	24
Art. 4. [Święto BOR]	25
Art. 5. [Sztandar BOR]	26
Rozdział 2. ORGANIZACJA BOR	26
Art. 6. [Szef BOR]	26
Art. 7. [Obowiązki Szefa BOR].....	30
Art. 8. [Zastępcy Szefa BOR].....	32
Art. 9. [Struktura organizacyjna BOR].....	33
Art. 10. [Koszty funkcjonowania BOR]	33
Rozdział 3. FORMY DZIAŁANIA I ZAKRES UPRAWNIEŃ BOR.....	34
Art. 11. [Formy realizacji zadań BOR].....	34
Art. 12. [Uprawnienia BOR].....	34
Art. 13. [Uprawnienia funkcjonariusza BOR]	36
Art. 14. [Środki przymusu bezpośredniego]	40

Art. 15. [Użycie broni palnej]	42
Art. 16. [Zakres realizacji zadań BOR]	46
Art. 17. [Korzystanie z informacji]	47
Art. 18. [Upoważnienie do wydania aktu wykonawczego]	50
Rozdział 4. SŁUŻBA W BOR	52
Art. 20. [Warunki podjęcia służby w BOR]	52
Art. 21. [Zdolność do służby w BOR]	57
Art. 22. [Ślubowanie]	59
Art. 23. [Mianowanie, powstanie stosunku służbowego]	60
Art. 24. [Służba przygotowawcza]	63
Art. 25. [Obsada stanowisk służbowych]	65
Art. 25a. [Odmowa wydania poświadczenia bezpieczeństwa]	66
Art. 27. [Czas pełnienia służby]	69
Art. 28. [Upoważnienie do wydania aktu wykonawczego]	70
Art. 29. [Opinia służbowa]	72
Art. 30. [Oddelegowanie do innej miejscowości]	73
Art. 30a. [Uprawnienia funkcjonariusza-kobiety]	75
Art. 31. [Powierzenie obowiązków na innym stanowisku oraz oddelegowanie poza BOR]	75
Art. 32. [Przeniesienie na inne stanowisko służbowe]	79
Art. 33. [Zawieszenie w czynnościach służbowych]	80
Art. 34. [Skierowanie do komisji lekarskiej]	82
Art. 35. [Zwolnienie ze służby]	83
Art. 36. [Uchylenie negatywnych skutków]	91
Art. 37. [Zwolnienie ze służby – okresy ochronne]	93
Art. 38. [Zwolnienie ze służby – funkcjonariusz-kobieta]	94
Art. 39. [Podmiot zwalniający ze służby]	97
Art. 40. [Świadectwo służby i opinia służbowa]	98
Rozdział 5. KORPUSY I STOPNIE FUNKCJONARIUSZY	100
Art. 41. [Stopnie służbowe]	100
Art. 42. [Mianowanie na stopień]	101
Art. 43. [Mianowanie na stopień]	102
Art. 44. [Warunki mianowania na stopień]	103
Art. 45. [Mianowanie na pierwszy stopień oficerski]	104
Art. 46. [Mianowanie na kolejny wyższy stopień]	105
Art. 47. [Skrócenie okresu służby przed mianowaniem na kolejny wyższy stopień]	106
Art. 48. [Stopnie dożywotnie, utrata stopnia]	107

Art. 49. [Pozbawienie, obniżenie, utrata stopnia].....	110
Art. 50. [Przywrócenie stopnia].....	110
Art. 51. [Równorzędność stopni].....	111
Rozdział 6. OBOWIĄZKI I PRAWA FUNKCJONARIUSZA	113
Art. 53. [Obowiązki funkcjonariusza; odmowa wykonania rozkazu lub polecenia].....	113
Art. 54. [Umundurowanie i wyposażenie].....	114
Art. 55. [Okazanie legitymacji służbowej].....	117
Art. 56. [Podejmowanie dodatkowego zajęcia zarobkowego].....	118
Art. 57. [Członkostwo partii politycznych i stowarzyszeń].....	119
Art. 58. [Związki zawodowe].....	121
Art. 59. [Wyjazd za granicę].....	121
Art. 60. [Ochrona jak dla funkcjonariuszy publicznych].....	122
Art. 61. [Odszkodowanie].....	123
Art. 62. [Emerytura i renty].....	128
Art. 63. [Uzbrojenie i wyposażenie specjalne].....	136
Art. 64. [Wyżywienie].....	138
Art. 65. [Przejazd na koszt BOR].....	142
Art. 66. [Uprawnienia funkcjonariusza-kobiety].....	145
Art. 67. [Okres służbowy wliczany do okresu zatrudnienia].....	149
Art. 68. [Urlop wypoczynkowy].....	150
Art. 70. [Urlop okolicznościowy].....	155
Art. 71. [Urlop szkoleniowy].....	158
Art. 72. [Wymiar urlopu szkoleniowego].....	159
Art. 73. [Sposób udzielania urlopu szkoleniowego].....	160
Art. 74. [Urlop bezpłatny].....	160
Art. 75. [Wyróżnienia funkcjonariuszy].....	161
Rozdział 7. MIESZKANIA FUNKCJONARIUSZY.....	164
Art. 76. [Prawo do lokalu mieszkalnego].....	164
Art. 76a. [Stan lokalu mieszkalnego].....	167
Art. 77. [Uwzględnienie rodziny przy przydziale lokalu mieszkalnego].....	168
Art. 77a. [Przyznanie dodatkowej powierzchni mieszkalnej].....	169
Art. 79. [Równoważnik pieniężny za lokal mieszkalny].....	171
Art. 80. [Przyznanie równoważnika pieniężnego].....	174
Art. 81. [Zwrot równoważnika pieniężnego].....	176
Art. 82. [Zwrot kosztów dojazdu].....	178
Art. 83. [Prawo do lokalu i ekwiwalent pieniężny].....	181

Art. 84. [Przydzielenie lokalu].....	187
Art. 85. [Lokal tymczasowy w innej miejscowości].....	190
Art. 87. [Zachowanie prawa do lokalu po zwolnieniu ze służby]	196
Rozdział 8. UPOSAŻENIE I INNE ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	
FUNKCJONARIUSZY	200
Art. 88. [Prawo do uposażenia].....	200
Art. 89. [Ustanie prawa do uposażenia].....	206
Art. 90. [Składniki uposażenia i inne należności pieniężne]	207
Art. 91. [Uposażenie zasadnicze].....	210
Art. 92. [Obliczanie wysługi lat].....	211
Art. 93. [Zachowanie stawki dotychczasowej]	214
Art. 94. [Uposażenie funkcjonariuszy uczących się i dopiero powołanych do służby]	218
Art. 95. [Podmiot przyznający uposażenie].....	219
Art. 96. [Dodatkowe wynagrodzenie za czynności zlecone].....	220
Art. 97. [Przedawnienie roszczeń]	221
Art. 98. [Bezzwrotność uposażenia]	224
Art. 99. [Dodatki do uposażenia].....	225
Art. 100. [Zasiłek na zagospodarowanie]	227
Art. 101. [Nagrody i zapomogi].....	228
Art. 102. [Nagroda jubileuszowa].....	231
Art. 103. [Należności pieniężne z tytułu podróży służbowej]	232
Art. 103a. [Należności pieniężne w związku z otrzymaniem pierwszego lokalu]	234
Art. 104. [Odprawa].....	237
Art. 106. [Zasiłek pogrzebowy]	243
Art. 107. [Odprawa w razie śmierci funkcjonariusza].....	245
Art. 108. [Prawo do uposażenia w sytuacjach szczególnych]	247
Art. 109. [Uposażenie funkcjonariusza zawieszzonego]	248
Art. 111. [Potrącenia z uposażenia]	251
Art. 112. [Egzekucja z uposażenia]	254
Art. 113. [Potrącenia z odprawy]	255
Art. 114. [Potrącenia w pełnej wysokości]	256
Art. 115. [Upoważnienie do wydania aktu wykonawczego]	257
Rozdział 9. ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA	
FUNKCJONARIUSZY	257
Art. 116. [Odpowiedzialność dyscyplinarna]	257
Art. 117. [Naruszenie dyscypliny służbowej].....	259

Art. 118. [Kary dyscyplinarne]	261
Art. 119. [Przedawnienie]	264
Art. 120. (<i>uchylony</i>)	265
Art. 121. (<i>uchylony</i>)	266
Art. 122. [Wyłączna odpowiedzialność dyscyplinarna]	266
Rozdział 10. PRZEPISY KARNE	272
Art. 124. [Odmowa wykonania polecenia]	272
Art. 125. [Samowolne opuszczenie miejsca służby]	272
Art. 126. [Trwałe samowolne opuszczenie miejsca służby]	273
Rozdział 11. OCHRONA SEJMU I SENATU.....	273
Art. 127. [Ochrona Sejmu i Senatu].....	273
Art. 128. [Uprawnienia strażników Straży Marszałkowskiej].....	275
Art. 129. [Straż Marszałkowska]	279
Rozdział 12. ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH, PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE.....	280
Art. 130. [Zmiana ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy].....	280
Art. 131. [Zmiana ustawy – Prawo o ruchu drogowym]	281
Art. 132. [Zmiana ustawy o ochronie osób i mienia]	281
Art. 133. [Zmiana ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych]	281
Art. 134. [Zmiana ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych]	281
Art. 135. [Zmiana ustawy o ochronie informacji niejawnych].....	281
Art. 136. [Zmiana ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP].....	282
Art. 137. [Zmiana ustawy o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy].....	282
Art. 138. [Zmiana ustawy o broni i amunicji]	282
Art. 139. [Żołnierze zawodowi jako funkcjonariusze BOR]	282
Art. 141. [Służba kandydacka w BOR]	290
Art. 142. [Zasadnicza służba wojskowa jako służba kandydacka]	291
Art. 143. [Sprawy lokalowe].....	293
Art. 143a. [Organ właściwy w sprawach lokalowych]	297
Art. 144. [Likwidacja jednostek wojskowych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych]	298
Art. 145. [Przyznanie uprawnień funkcjonariuszy Policji].....	300

Art. 146. [Przejście do dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych].....	302
Art. 147. [Równoważnik za brak kwatery].....	304
Art. 148. [Wszczęte postępowania dyscyplinarne].....	305
Art. 149. [Stosowanie dotychczasowych przepisów wykonawczych]	305
Art. 150. [Derogacja]	306
Art. 151. [Wejście w życie].....	308

CZĘŚĆ DRUGA

[Kamil Zeidler]

Zarządzenie Nr 2 Szefa Biura Ochrony Rządu z dnia 25 stycznia 2006 r. w sprawie zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu	311
Rozdział I. Przepisy ogólne (§ 1–3).....	311
Rozdział II. Wykonywanie zawodu (§ 4–18).....	324
Tytuł I. Tajemnica zawodowa (§ 4–7)	324
Tytuł II. Niezależność (§ 8–13)	328
Tytuł III. Stosunki pomiędzy funkcjonariuszami (§ 14–18).....	334
Rozdział III. Inne postanowienia (§ 19–22).....	343
Źródła prawa	347
Inne akty normatywne.....	361
Orzecznictwo	365
Literatura.....	369
Indeks rzeczowy.....	375

WYKAZ NAJWAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW

BOR	– Biuro Ochrony Rządu
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
FUS	– Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
k.c.	– ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
k.p.	– ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
k.p.c.	– ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
k.p.k.	– ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
M. P.	– Monitor Polski
ONSAiWSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
SN	– Sąd Najwyższy
tekst jedn.	– tekst jednolity
u.p.d.o.f.	– ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.)
z późn. zm.	– z późniejszymi zmianami

WSTĘP

W 2008 r. Biuro Ochrony Rządu obchodzi swoje 84 urodziny. W 1922 r., dnia 16 grudnia w warszawskiej „Zachęcie” dokonano udanego zamachu na pierwszego Prezydenta II Rzeczypospolitej Polskiej – Gabriela Narutowicza. Wydarzenie to stało się impulsem, aby w 1924 r. powołać brygadę ochronną, której zadaniem było zapewnienie bezpieczeństwa Prezydentowi RP. W 1956 r. utworzono Biuro Ochrony Rządu jako jednostkę wojskową podporządkowaną Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Od tego czasu, niezależnie od różnych przeobrażeń organizacyjnych, BOR wykonuje coraz szersze zadania, jednakże główne jego cele na przestrzeni tych kilkudziesięciu lat nie uległy zmianie.

Zmieniła się natomiast otaczając nas rzeczywistość – polityczna, gospodarcza, ekonomiczna – a z tym przyszła konieczność przygotowywania się do nowych wyzwań współczesności. Również Biuro Ochrony Rządu, formacja pozostająca w cieniu innych formacji i służb, pełniąca zadania w zakresie ochrony najważniejszych osób w państwie, jak i obiektów im służących, musi być gotowa na stawienie czoła nowym sytuacjom i potencjalnym zagrożeniom. Zaś jednym z elementów, które niewątpliwie mają znaczenie w działaniu każdej instytucji, są przepisy prawne.

Ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu nie była dotychczas komentowana. I sądzić należy, iż nie dlatego, że jest źródłem prawa stosunkowo nowym. Dlatego raczej, że BOR pozostaje formacją zabiegającą o dyskrecję, tak w zakresie realizowanych zadań, jak i odnośnie do struktury i procedur wewnętrznych. Niemniej niemożliwe jest sprawne funkcjonowanie służby bez właściwych podstaw prawnych, jak też bez zapewnienia odpowiedniego zaplecza finansowego.

W niniejszej pracy autorzy postanowili poddać naukowej, ale także praktycznej, refleksji podstawy prawne działania Biura Ochrony Rządu.

Analizy dokonano w formie komentarza do ustawy o BOR, przy uwzględnieniu licznych aktów wykonawczych oraz aktów prawnych wewnętrznie obowiązujących.

Komentarz niniejszy obejmuje całą treść normatywną ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu. Na końcu, niezależnie od przywoływania ich przy komentowaniu poszczególnych przepisów ustawy, zawarte zostało pełne zestawienie aktów wykonawczych do ustawy.

Autorzy uznali ponadto, iż ze względów pragmatycznych godne uwagi jest także Zarządzenie Nr 2 Szefa Biura Ochrony Rządu z dnia 25 stycznia 2006 r. w sprawie zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, które będąc aktem normatywnym o charakterze wewnętrznie obowiązującym, w szczególny sposób znajduje zastosowanie w praktyce. Dlatego też także ów Kodeks Etyki został skomentowany.

W zamiśle autorów Komentarz do ustawy o BOR winien służyć nie tylko samym funkcjonariuszom BOR i podmiotom z tą służbą współpracującym, ale wszystkim tym, którzy tak w warstwie teoretycznej, jak i praktycznej chcieliby poznać podstawy prawne szczegółowo kształtujące ramy funkcjonowania Biura Ochrony Rządu. Należy mieć nadzieję, że praca niniejsza będzie przydatnym narzędziem praktycznym oraz pozwoli tym samym na szerokie kształtowanie świadomości prawnej tak samych funkcjonariuszy BOR, jak i wszystkich zainteresowanych czytelników.

*Jacek Lipski
Urszula Nalaskowska
Kamil Zeidler*

CZĘŚĆ PIERWSZA

Ustawa

z dnia 16 marca 2001 r.

o Biurze Ochrony Rządu

(tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1712;
zm.: Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135;
Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711)

Rozdział 1

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. [Formacja BOR]

- 1. Tworzy się Biuro Ochrony Rządu jako jednolitą, umundurowaną, uzbrojoną formację, zwaną dalej „BOR”, wykonującą zadania z zakresu ochrony osób, obiektów i urzędzeń.**
- 2. Nazwa Biuro Ochrony Rządu i jej skrót BOR przysługuje wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.**

Biuro Ochrony Rządu jest wyspecjalizowaną formacją powołaną do realizacji zadań związanych z ochroną osób, obiektów i urzędzeń, mających szczególne znaczenie dla sprawnego funkcjonowania państwa. Formacja ta nawiązuje do tradycji służb ochrony osób zajmujących kierownicze stanowiska w państwie, kształtujących się po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. W związku z zamachem dokonanym w dniu 16 grudnia 1922 r. przez Eligiusza Niewiadomskiego w warszawskiej „Zachęcie” na pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Gabriela Narutowicza, Minister Spraw Wewnętrznych Zygmunt

nierzy Jednostki Wojskowej Nr 1004 – Biura Ochrony Rządu. Jednostka mimo poddania regulacjom wojskowym nadal podporządkowana była Ministrowi Spraw Wewnętrznych i realizowała ten sam co dotychczas rodzaj zadań.

Ten stan prawny uległ zmianie w związku z wejściem w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz interpretacją zawartego w niej art. 134, sprowadzającej się do sformułowania tezy, że niezgodna z jej treścią jest sytuacja, w której istnieją jednostki wojskowe funkcjonujące poza Ministerstwem Obrony Narodowej (podległe, podporządkowane lub nadzorowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji). W konsekwencji takiego stanowiska Jednostka Wojskowa Nr 2305 – GROM została przeniesiona w struktury MON, zlikwidowano Nadwiślańskie Jednostki Wojskowe MSWiA, jak również rozpoczęto prace legislacyjne, mające na celu uregulowanie sytuacji prawnej dotychczasowej Jednostki Wojskowej Nr 1004 – Biuro Ochrony Rządu. Podjęto decyzję o utworzeniu w drodze odrębnej ustawy nowej służby parapolicyjnej noszącej nazwę Biuro Ochrony Rządu. W wyniku tych działań w dniu 30 marca weszła w życie komentowana ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz. U. Nr 27, poz. 298), a żołnierze Jednostki Wojskowej Nr 1004 – BOR z mocy prawa stali się funkcjonariuszami BOR, o ile nie złożyli pisemnego oświadczenia, że nie wyrażają zgody na zmianę statusu (art. 139 ust. 1 ustawy). Zadania nowej formacji w stosunku do tych, które realizowała JW Nr 1004 rozszerzono o część kompetencji zlikwidowanych Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSWiA związanych z ochroną obiektów i urządzeń.

Art. 2. [Zadania BOR]

1. Do zadań BOR, z zastrzeżeniem ust. 2, należą ochrona:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, wiceprezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych;**
- 2) innych osób ze względu na dobro państwa;**
- 3) byłych prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta**

Hübner w dniu 12 czerwca 1924 r. powołał brygadę ochronną. Jej głównym zadaniem było zapewnienie bezpieczeństwa osobie Prezydenta RP (A. Misiuk, *Administracja spraw wewnętrznych w Polsce od połowy XVIII wieku do współczesności. Zarys dziejów*, Olsztyn 2005, s. 299). Dodatkowo brygada chroniła prezydentów państw obcych oraz wybitnych dygnitarzy polskich. Odbywało się to w formie ochrony osobistej, zabezpieczenia obiektów, tras kolejowych, stacji (zob. Instrukcja o prowadzeniu służby ochronnej, Dodatek Tajny do Dziennika Rozkazów Ministra Spraw Wojskowych z dnia 29 lipca 1924 r., poz. 59 – Centralne Archiwum Wojskowe). Ochroną osobistą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz jego miejsca zamieszkania zajmowali się również żołnierze z Oddziału Przybocznego, a od 1926 r. zadania te były realizowane przez adiutantów przybocznych Prezydenta RP oraz kompanię zamkową funkcjonujących w ramach Gabinetu Wojskowego Prezydenta RP (zob. Dodatek Tajny do Dziennika Rozkazów Ministra Spraw Wojskowych z dnia 20 lipca 1926 r., poz. 12 – Centralne Archiwum Wojskowe; zob. też: A. Misiuk, *Służby specjalne II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1998; J. Wojtczak, *Zarys organizacji Policyjnych Brygad Ochronnych w Drugiej Rzeczypospolitej*, Przegląd Policyjny 1993, nr 1–2).

Także w okresie okupacji realizowane były działania ochronne wynikające z potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa przywódcom podziemnych organizacji polityczno-wojskowych. Nad bezpieczeństwem członków Komendy Głównej Armii Krajowej czuwał konspiracyjny kontrwywiad, natomiast bezpośrednią ochronę miejsc pracy Komendy Głównej Armii Krajowej realizował trzyosobowy zespół ochronny. W 1942 r. utworzono bojową Grupę Specjalną Sztabu Głównego Gwardii Ludowej. Jej zadaniem była m.in. ochrona członków Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej, Sztabu Głównego Gwardii Ludowej (zob. T. Strzembosz, *Oddziały szturmowe konspiracyjnej Warszawy 1939–1944*, Warszawa 1979, s. 20; J. Otocky, *Zarys historii Biura Ochrony Rządu*, Materiał na prawach maszynopisu, Warszawa 1984, s. 15–17; D. Aleksandrowicz, *Analiza porównawcza sił zapewniających bezpieczeństwo naczelnym organom władzy i administracji w Polsce*, praca magisterska, Warszawa 2003, s. 1–13).